

Redovisning av utvecklingsbidraget
till kulturskolor 2021–2022

Vad går bidraget till?

KULTURRÅDET

Box 27215, 102 53 Stockholm
Besök: Borgvägen 1-5, 08 519 264 00
kulturradet@kulturradet.se
kulturradet.se

Innehåll

Inledning	5
Vad kan en kommun få bidrag för?.....	5
Om sammanställningen av redovisningar för 2021/2022	5
Satsningar i samverkan med andra kommuner	6
Erbjudna ämnen	7
Ämnesprioriteringar i kommunernas enskilda satsningar	7
Ämnesprioriteringar i kommunernas samverkanssatsningar	7
Nya ämnen	8
Nya ämnen i kommunernas egna satsningar	8
Undervisningsformer	9
Undervisningsformernas inriktning och omfattning i kommunernas egna satsningar	9
Undervisningsformernas inriktning och omfattning i kommunernas samverkanssatsningar	9
Fördjupad undervisning	10
Fördjupad undervisning inom kommunernas enskilda satsningar.....	10
Fördjupad undervisning inom kommunernas samverkanssatsningar	10
Särskilt riktad verksamhet	11
Särskilt riktad verksamhet inom kommunernas enskilda satsningar	11
Särskilt riktad verksamhet inom kommunernas samverkanssatsningar	11
Personal	12
Personalutveckling inom kommunernas enskilda satsningar	12
Personalutveckling inom kommunernas samverkanssatsningar	13
Samarbete med andra aktörer	13
Samarbetet med andra i kommunernas egna satsningar.....	13
Samarbetet med andra i kommunernas samverkanssatsningar	13
Barn och ungas inflytande	14
Barn och ungas inflytande i kommunernas enskilda satsningar.....	14
Barn och ungas inflytande i kommunernas samverkanssatsningar	14
Unika elever	15

Avslutande reflektioner..... 15

Inledning

Kulturskolecentrum fördelar sedan 2016 statsbidrag till landets kommuner för att de ska kunna utveckla sina kulturskolor. Syftet med utvecklingsbidraget är att främja den kommunala kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt. Bidraget syftar även till att främja den kommunala kulturskolans möjligheter att erbjuda såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i var och ens särskilda förutsättningar.

Vad kan en kommun få bidrag för?

Bidraget kan sökas för satsningar som ska förnya och utveckla ny och befintlig verksamhet. Bidrag kan därmed sökas för att bredda och utveckla kulturskolans utbud, erbjuda elever möjligheter till fördjupning eller genomföra särskilda insatser för att nå nya målgrupper, nationella minoriteter, insatser för barn och unga med funktionsnedsättning eller satsningar för att stärka kulturskoleverksamhet i områden med socioekonomiska utmaningar eller i glesbygd. Kommunerna kan även söka bidrag för olika kostnader i samband med att en satsning genomförs. Det gäller exempelvis löner och arvoden, inköp av instrument och material, kompetensutveckling, marknadsföring och kostnader för samordning och liknande.

Bidrag kan också sökas för att förbereda och planera satsningar, exempelvis genom behovs- och målgruppsanalyser, kompetensutveckling och forskningscirkelar i samarbete med universitet/högskola. Det gäller under förutsättning att insatserna leder till undervisning för barn och unga senast under satsningens andra år. För satsningar som genomförs i samverkan mellan kommuner ställs inte detta krav. Bidrag kan sökas för att anställa en regional samordnare för kommunerna i länet. Bidraget kan då som mest täcka hälften av kostnaden för samordnaren och medfinansiering från kommuner och /eller region krävs.

Kommunerna kan också söka bidrag för att sänka elevavgiften. Det gäller om kommunen har genomfört kvalitetshöjande åtgärder och höjt elevavgiften så att den motsvarar eller överstiger den genomsnittliga elevavgiften nationellt.

Det går inte att söka bidrag för att sänka elevavgiften om kommunen redan har mottagit statsbidrag för detta, eller om genomförda kvalitetshöjande åtgärder har finansierats med statsbidrag.

Om sammanställningen av redovisningar för 2021/2022

Sedan 2020 fördelas bidraget dels till enskilda kommuner för utvecklingsatsningar i den egna verksamheten, dels till kommuner som genomför satsningar i samverkan med andra kommuner. För läsåret 2021/2022 fördelade Kulturskolecentrum totalt 197 miljoner kronor varav 173 miljoner kronor till kommunernas egna satsningar och nära 24 miljoner kronor till samverkanssatsningar.

Kulturskolecentrum har gjort en sammanställning av de redovisningar som avser kommunernas egna satsningar samt samverkanssatsningar inom kulturskolan under läsåret och som lämnades in under hösten 2022.

Sammanställningen för kommunernas egna satsningar bygger på 255 inkomna redovisningar. Samtliga län är representerade. Sammanställningen för kommunernas samverkanssatsningar bygger på 52 inkomna redovisningar. 191 olika kommuner ingår i samverkanssatsningar. Några kommuner återkommer i flera av samverkanssatsningarna.

Satsningar i samverkan med andra kommuner

En kommun som bedriver kulturskoleverksamhet kan söka bidrag för egna satsningar och/eller för att samverka med andra kommuner. Om flera kommuner vill samverka ska en huvudansvarig kommun utses som söker och redovisar bidraget. Möjligheten att ingå i en samverkanssatsning kan bidra till utveckling i en kulturskola som annars har för små resurser att själva söka och redovisa ett statsbidrag. En samverkanssatsning kan ske mellan två eller flera kommuner. Samverkan kan ske inom länet eller med kommuner i andra delar av landet. Det finns även samverkansprojekt som är nationella, exempelvis samverkar 22 kommuner från olika delar av landet i en satsning med syfte att starta ett nationellt nätverk för utveckling av kunskap och metodik inom El Sistema. En annan samverkanssatsning genomförs av 14 kommuner i syfte att utveckla metoder för att öka ungas inflytande i kulturskolans verksamhet.

Detta är det första året där vi kan utläsa resultaten av samverkanssatsningarna som därför ges särskild uppmärksamhet i årets rapportering av bidraget. Bidrag till samverkanssatsningar ges utifrån samma riktlinjer som bidrag till satsningar i kommunernas egna kulturskolor.

Samverkanssatsningarna möjliggör exempelvis fördjupningskurser där elever från flera kommuner kan samlas, utveckla metoder för digitalt skapande eller att arbeta med ungas inflytande. Satsningarna kan även innebära kompetensutveckling av personal eller för samordning av kulturskolorna i ett län.

Erbjudna ämnen

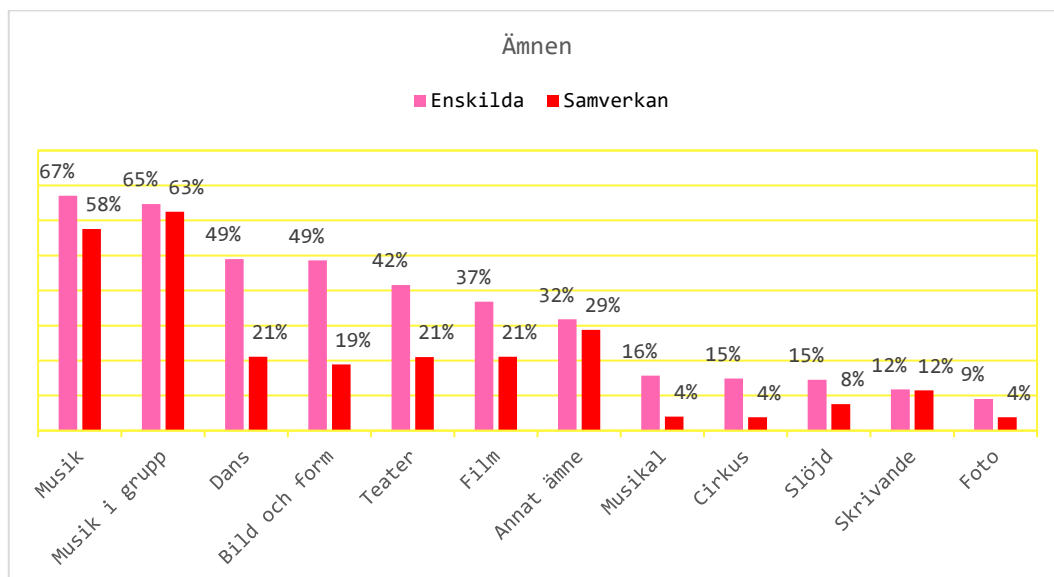
I redovisningen av bidraget får kulturskolorna ange vilka ämnen de har erbjudit barn och unga inom ramen för bidraget, vilka ämnen som har varit nya samt inom vilka ämnen det har erbjudits fördjupningskurser.

Ämnesprioriteringar i kommunernas enskilda satsningar

I redovisningarna över vilka ämnen som kulturskolan har erbjudit inom ramen för bidraget kan flera alternativ anges. Liksom förra året dominerar musik som det ämne musikskolorna erbjudit mest till sina elever följt av dans samt bild och form som båda erbjudits av hälften av kommunerna. Därefter följer teater som erbjudits av 42 procent och film som erbjudits av 37 procent av kommunerna.

Ämnesprioriteringar i kommunernas samverkanssatsningar

Det mest populära ämnet bland samverkanssatsningarna var musik i grupp, 63 procent erbjöd detta samt enskild musikundervisning som erbjöds av 58 procent av kommunerna. Därefter följde ämnena dans, film och teater som vardera erbjöds av 21 procent av kulturskolorna. Bild och form erbjöds av 19 procent av kommunerna inom samverkanssatsningarna. 29 procent av redovisningarna angav att de hade erbjudit "annat ämne". I fritextfälten kan vi utläsa att det i flera fall rör ämnen som musik, exempelvis körsång eller musikproduktion och har därför markerats felaktigt i redovisningen. Några nämner även spelutveckling och speldesign. Några anger att de inte har erbjudit några ämnen inom ramen för satsningen. Exempel på vad de i stället har använt bidraget till är att fokusera på att starta samverkan mellan kommunerna, inrättat en regional samverkansstjänst och erbjudit kompetensutveckling inom specialpedagogik för medarbetare i kulturskolor i flera kommuner.

Tabell 1.

Enskilda: Av 255 inkomna redovisningar förekommer dessa ämnen i kulturskolornas enskilda satsningar.

Samverkan: Av 52 inkomna redovisningar förekommer dessa ämnen i kulturskolornas samverkande satsningar.

Nya ämnen

Nya ämnen i kommunernas egna satsningar

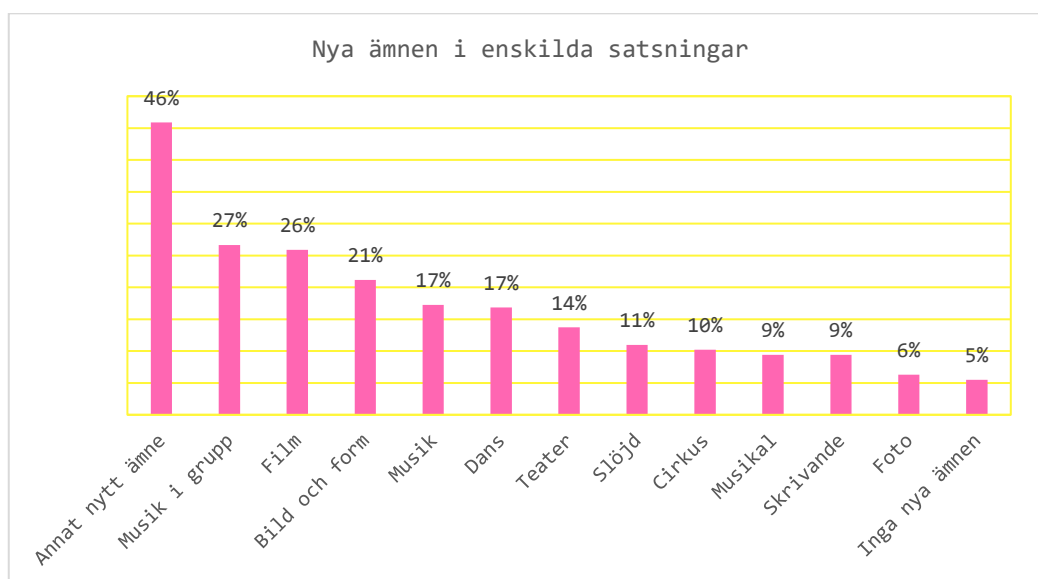
Kommunerna anger även i redovisningen vilket eller vilka ämnen som de erbjudit för första gången med hjälp av bidraget. Att bidra till att bredda kulturskolans utbud är ett syfte med bidraget och därför intressant att följa i vilken mån det görs.

Tabellen nedan visar vilka nya ämnen som varit mest populära att erbjuda under 2021/2022. Likt förra året är musik i grupp det ämne som flest kulturskolor har utvecklat inom ramen för bidraget, 27 procent angav det. Vi kan se en försiktig ökning i antalet redovisningar där kulturskolorna satsar på blåsinstrument och erbjuder orkesterverksamhet. Detta är troligtvis en följd av att initiativ tagits under senare tid för att diskutera återväxten av blåsmusiker i landet. Oskarshamns kulturskola har till exempel satsat på blåsinstrumentprojekt på två glesbygdsskolor, där hela klasser har fått prova att spela blåsinstrument under en tvåmånadersperiod.

Film har vuxit som nytt ämne i kulturskolan där 26 procent av kulturskolorna angav att de hade erbjudit ämnet. Förra året låg motsvarande siffra på 20 procent. Musik som enskilt instrument eller sångundervisning är i sig inte nya ämnen inom kulturskolorna. Att 17 procent ändå angett att de satsat på detta beror på att man tillgängliggjort undervisningen till andra geografiska områden än tidigare, till nya skolor och fritidshem eller undervisning i nya instrument. Även nya inriktningar på instrument och sång har erbjudits.

Störst andel (46 procent) av kulturskolorna angav alternativet "annat". Av fritextsvaren framgår att bidraget bland annat använts till musikproduktion, digitalt skapande och spelprogrammering men även arrangörskap och erbjudit specialkurser som dans för hälsa och teckenkör. Fritextsvaren visar att viss felmarkering har gjorts då majoriteten av svaren hör hemma inom någon av de fasta ämneskategorierna.

I redovisningarna av samverkanssatsningarna efterfrågas inte vilka nya ämnen som har erbjudits inom ramen för satsningen.

Tabell 2. Av 255 inkomna redovisningar för enskilda satsningar förekommer dessa ämnen som nya ämnen.

Erfarenhet från Stockholms och Malmös kulturskolor

Game Jam – gemensam lovaktivitet online där barn från Malmö och Stockholm fick skapa spel tillsammans, med handledning av pedagoger från båda kulturskolor samt yrkesverksamma spelutvecklare. Nya digitala undervisningsformat som exempelvis livestreamade musiklektioner på YouTube, onlinekurser och hybrida kurser i musik och spelskapande. Process/erfarenhet: Erfarenhets- och kunskapsutbytet mellan pedagoger på olika kulturskolor som en del i att utveckla, testa och utvärdera nya digitala ämnen, undervisningsformat, pedagogiska metoder samt teknisk utrustning, plattformar och programvaror. Samt som kompetenshöjande insats för pedagoger genom att dela kompetens och kunskap med varandra.

Undervisningsformer

Utvecklingsbidraget kan användas till att utveckla nya undervisningsformer i kulturskolan. Det kan exempelvis vara att utveckla gruppundervisning inom ett särskilt ämne, distansundervisning för att nå barn och unga som bor långt bort från centralorten, kurser på helger och/eller skollov eller att prova öppen verksamhet utan anmälan och avgifter.

Undervisningsformernas inriktning och omfattning i kommunernas egna satsningar

Kulturskolorna anger att de har utvecklat nya undervisningsformer inom ramen för bidragets användning. Flest, 75 procent, har utvecklat gruppundervisning där en pedagog undervisar en grupp elever samtidigt, till exempel i en orkester, bildworkshop eller dans. Öppen verksamhet har 58 procent av kulturskolorna erbjudit. Öppen verksamhet kännetecknas av att den är öppen för alla och inte har krav på föranmälan eller avgifter och erbjuder möjligheter att prova på olika kulturella och konstnärliga uttrycksformer inom ramen för kulturskolan. En annan vanlig form av verksamhet är kortkurser som 41 procent av kulturskolorna har använt sig av. Verksamhet förlagd på skollov under termin erbjuds 39 procent av kommunerna. Här ser vi en ökning från förra årets redovisningar då 30 procent angav att de hade erbjudit verksamhet under skolloven. Sommarlovsaktiviteter återfanns i 27 procent av redovisningarna.

En form som har fortsatt att utvecklas med bidragsmedel under läsåret 2021/2022 är distansundervisning som fick stor spridning när pandemin hindrade elever, pedagoger och publik att mötas. Metodiken har visat sig mycket användbar för vissa kulturskolor, till exempel kulturskolor i glesbygdsområden. I år är det 16 procent som använt bidraget till att utveckla/erbjuda distansundervisning. Samtidigt märks stor skillnad från redovisningarna för 2020/2021 då pandemin gjorde att kulturskolorna i stor utsträckning fick gå över till distansundervisning. Då angav 38 procent att de hade erbjudit distansundervisning inom ramen för bidraget.

Undervisningsformernas inriktning och omfattning i kommunernas samverkanssatsningar

De populäraste undervisningsformerna för samverkanssatsningar var likt de enskilda kommunernas redovisningar undervisning i grupp (52 procent) och undervisning på helger (46 procent). Kortare kurs, det vill säga en kurs som ges vid ett par tillfällen i stället för en hel termin, kommer på tredje plats (31 procent). Kurser på skollov under terminerna erbjuds av 27 procent och under sommarlovet av 25 procent inom ramen för samverkanssatsningar. Till skillnad från de enskilda satsningarna har endast 13 procent använt sig av öppen verksamhet som undervisningsform inom samverkanssatsningarna.

Erfarenhet från Fagersta kulturskola

Genom detta stöd har Fagersta kulturskola kunnat testa för oss nya metoder att undervisa yngre barn på orkesterinstrument i grupp. Projektet har gett nya erfarenheter och så goda resultat att Fagersta kulturskola kommer att fortsätta med denna typ av projekt i egen regi.

Fördjupad undervisning

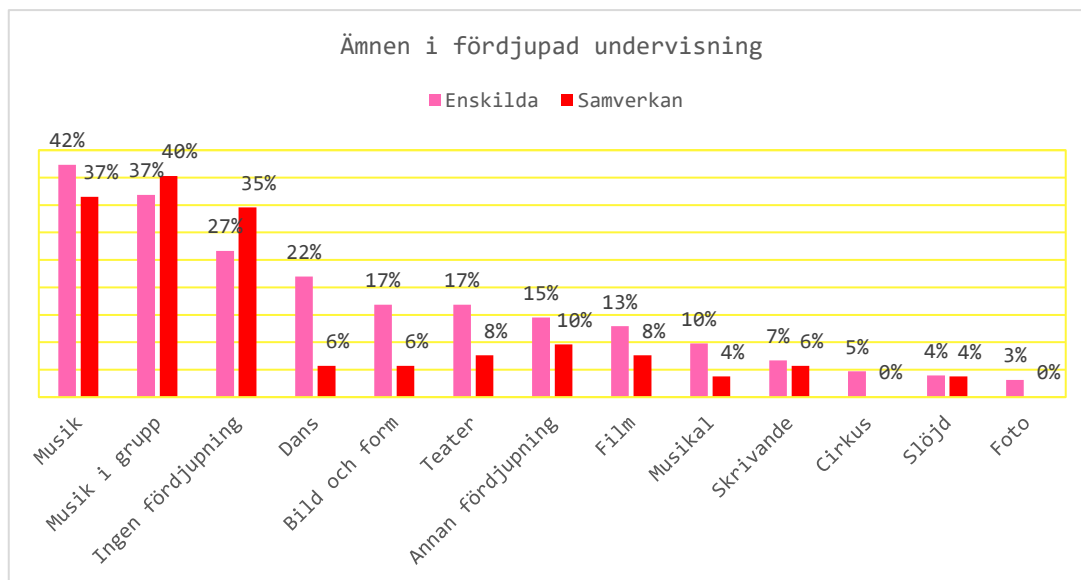
Genom bidraget har kulturskolorna kunnat utveckla fördjupad undervisning för att möta behov hos unga som vill utvecklas vidare inom sitt konstområde. Det kan exempelvis vara barn och unga som vill satsa på en professionell framtid inom konstformen.

Fördjupad undervisning inom kommunernas enskilda satsningar

Inom den fördjupade undervisningen dominerar musikämnet, såväl individuellt som i grupp. Nedan tabell visar på vilka ämnen som var mest populära inom kategorin Fördjupad undervisning. 27 procent av kommunerna angav att de inte utvecklat någon fördjupad undervisning.

Fördjupad undervisning inom kommunernas samverkanssatsningar

Inom samverkanssatsningarna var även musik det mest populära ämnet att erbjuda fördjupning inom, 40 procent erbjöd detta inom kategorin musik i grupp samt 37 procent inom kategorin enskild musikundervisning. Fördjupad undervisning i teater och film erbjöds av 8 procent av samverkanssatsningarna vardera. Dans och skrivande erbjöds av 6 procent vardera. 35 procent erbjöd inte någon fördjupad undervisning inom ramen för samverkanssatsningarna.

Tabell 3.

Enskilda: Av 255 inkomna redovisningar anges fördjupningar av dessa ämnen i kulturskolornas enskilda satsningar.

Samverkan: Av 52 inkomna redovisningar anges fördjupningar av dessa ämnen i kulturskolornas samverkande satsningar.

Erfarenhet från Kumla kulturskola

Det har varit gynnsamt att låta de elever som gått länge i våra respektive kommuner få utrymme att utvecklas ytterligare och träffa andra med samma intresse och förmåga. För de yngre har motivationsnivån ökat och många efterfrågar ett till projekt mellan Hallsberg och Kumla. För dans- och bildämnet har projektet synliggjort de olika delar som ingår i en produktion av den här storleken.

Särskilt riktad verksamhet

Ett mål för utvecklingsbidraget till kulturskoleverksamhet är att skapa ökade möjligheter för alla att delta, oavsett bakgrund och förutsättningar. Detta följer av bidragets förordning och Kulturrådets riktlinje för bidraget. Riktlinjen anger att satsningar som särskilt riktar sig till barn och unga med funktionsnedsättning, stärker kulturskoleverksamhet för barn och unga i glesbygd eller i områden med socioekonomiska utmaningar eller mot nya målgrupper prioriteras vid fördelningen av bidraget.

Särskilt riktad verksamhet inom kommunernas enskilda satsningar

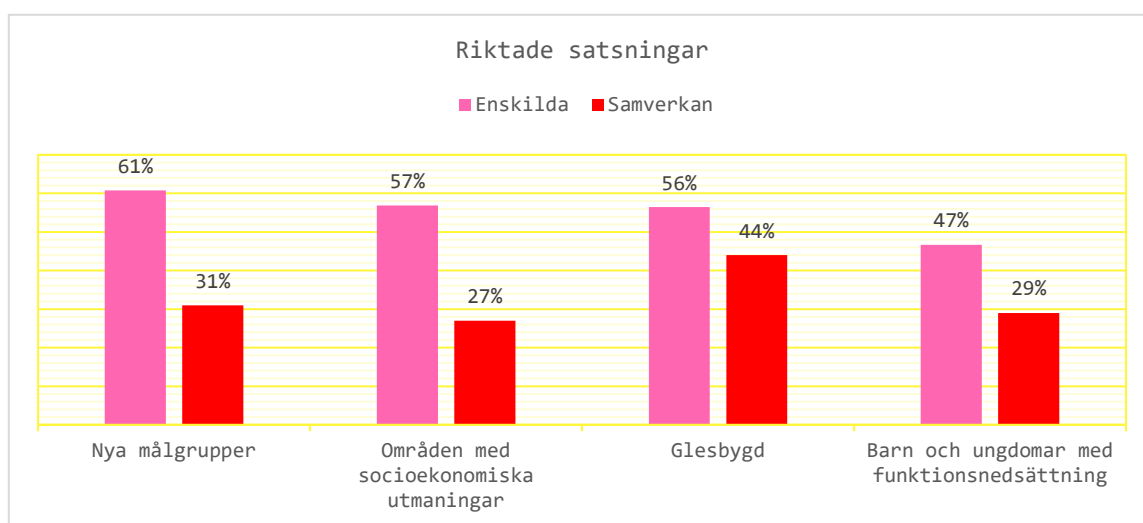
Kulturskolorna har gjort satsningar i glesbygdsområden, i socioekonomiskt utsatta områden och för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar. Över 50 procent av satsningarna som kommunerna har rapporterat om har riktats till barn och unga i glesbygd och detsamma gäller för satsningar i områden med socioekonomiska utmaningar. Det handlar ofta om att tillgängliggöra kulturskolans verksamhet för de barn och unga som på grund av avstånd, bristande lokaltrafik eller sociala och ekonomiska aspekter inte deltar i kulturskolans verksamhet. Kulturskolan kommer då ofta till de platser där barn och unga finns som exempelvis i byskolan eller startar en öppen kulturskoleverksamhet utan anmälan och avgift i anslutning till skoldagen i skolans lokaler. 47 procent av satsningarna anges ha riktats mot barn och unga med funktionsnedsättningar. Det kan handla om att kulturskolan har utvecklat en ny kurs som riktar sig specifikt mot målgruppen eller utvecklat befintligt utbud för att bättre fungera för målgruppen. 61 procent av kulturskolorna anger att de har satsat på att nå nya grupper av barn och unga utanför dessa specifika målgrupper. Här kan vi se en viss felrapportering i blanketten då flera av de målgrupper som anges under "andra nya målgrupper" kan ingå i de andra kategorierna av målgrupper. I fritextsvaren framgår att verksamhet har utvecklats för exempelvis barn och unga med psykisk ohälsa eller för särskilda åldersgrupper som kulturskolan tidigare inte nått. 7 procent av kommunerna anger att de inte har riktat satsningarna mot några särskilda grupper.

Särskilt riktad verksamhet inom kommunernas samverkanssatsningar

I samverkanssatsningarna dominerar riktade satsningar för barn och unga i glesbygd, 44 procent av samverkanssatsningarna anger det. I redovisningarna framgår att tillgängliggörandet av verksamhet för fler barn och unga som bor i glesbygd är en viktig del av samverkanssatsningarna, och i många fall en förutsättning för att kulturskolorna ska kunna erbjuda meningsfulla kulturella och konstnärliga aktiviteter för barn och unga. Genom samverkan med andra kommuner i länet eller i närheten kan satsningar göras inom ämnen eller inriktningar där den enskilda kommunen har ett för litet elevunderlag. Det kan handla om att kunna erbjuda orkesterverksamhet där barn från olika kommuner samlas för att spela tillsammans eller att möjliggöra undervisning i byar utanför centralort. Det kan även vara fördjupningskurser där antalet elever i den enskilda kommunen är för få för att möjliggöra sådan verksamhet men i samverkan med andra kulturskolor i länet är det möjligt att genomföra fördjupningskurser inom olika konstområden. Andra exempel på aktiviteter inom samverkanssatsningarna kan vara gemensamma läger och workshops

med olika ämnesinriktningar, utveckling av öppen verksamhet eller på skollov. Satsningar har även utformats mot riktade målgrupper som exempelvis barn och unga med funktionsnedsättning där kulturskolor gemensamt har kunnat erbjuda funkisfestivaler, kulturkollo och satsningar som vänt sig till elever som föredrar individanpassad metod, material, verktyg och fokus under varierande moment i undervisningen. Även kurser i spelskapande och film har utvecklats och testats av barn och unga med behov av särskilt stöd. Flera kulturskolor arbetar också förebyggande och främjande för psykisk hälsa genom exempelvis metoden Dans för hälsa. Det finns även exempel på samverkanssatsningar som vänder sig till barn och unga i anpassad undervisning såväl som barn och unga boende i ungdomshem inom ramen för Statens Institutionsstyrelse.

Av redovisningarna för samverkanssatsningarna har 29 procent angett att de inte har riktat satsningen mot någon särskild målgrupp. Detta i relation till 7 procent av de enskilda kommunernas satsningar.

Tabell 4.

Enskilda: Av 255 inkomna redovisningar av kulturskolornas egna riktade satsningar.

Samverkan: Av 52 inkomna redovisningar av kulturskolornas riktade satsningar i samverkan.

Erfarenhet från Arvidsjaurs kulturskola

För oss har det varit otroligt lärorikt och framgångsrikt att arbeta intensivt med lägerverksamhet i glesbygdskommuner, där vi kunnat nå elever från båda kommunerna, samt nå elever som tidigare inte varit med i kulturskolans aktiviteter. Elever från två kommuner har fått träffa varandra och bo tillsammans under både vecko- och helgläger. För oss som kulturskola, har det varit uppskattat och givande för våra deltagare att integrerat film, både i process och skapande till mötet med publik.

Personal

Personalutveckling inom kommunernas enskilda satsningar

74 procent av kulturskolorna har använt bidraget till att utöka befintliga tjänster och/eller nyanställa pedagoger för bidragsmedel. De har antingen kunnat utöka antalet timmar för befintlig personal eller anställa helt ny på grund av att nya ämnen kräver en annan kompetens. Kulturskolorna har även anställt annan personal för att genomföra en

satsning. Bland de nya yrkesgrupperna som kulturskolorna anställt för kortare eller längre uppdrag finns bland annat projektledare, producenter, konstnärer, kulturaktörer, ungdomscoach och unga kulturvärdar. 19 procent av kulturskolorna har utnyttjat den möjligheten.

Eda kulturskola är ett exempel där extern kompetens har köpts in för en specifik satsning i kulturskolan. En sagopedagog och en professionell konstnär har tillsammans med kulturskolans egen pedagog samarbetat i ett sagoprojekt på förskolan.

36 procent av kulturskolorna har använt en del av bidraget till kompetensutveckling. Det har kunnat handla om metodik för undervisning på nya sätt, tillgänglighetsanpassning för nya målgrupper eller om barns rätt till kultur genom barnkonventionen. I Piteå har exempelvis hela personalen fått kompetensutveckling kring genusmedvetenhet, elevers delaktighet och inflytande.

Personalutveckling inom kommunernas samverkanssatsningar

Inom samverkanssatsningarna har 60 procent uppgett att de satsat på kompetensutveckling för personalen. Kompetensutvecklingen spänner över flera områden och kan vara dels på organisationsnivå dels ämnesspecifikt. Exempel på fortbildning som nämns i redovisningarna är inom barnrättsarbete, inkludering och hur unga kan ges ökat inflytande i verksamheten, specialpedagogik, gruppundervisning och kollegialt lärande. Exempel på ämnesspecifikt kompetensutveckling är fortbildning för pedagoger på flera kulturskolor i hemslöjd med regional hemslöjdskonsulent, fortbildning i sångtekniker som growl och scream, filmpedagogik och blåsmusik samt i metoden dans för hälsa.

Inom samverkanssatsningarna anställde 35 procent pedagoger och 31 procent anställde andra yrkeskategorier. Bland kategorin som anställt andra yrkeskategorier utläses att en majoritet av samverkanssatsningarna använt bidraget till att delfinansiera en regional samordningsfunktion.

Samarbete med andra aktörer

Kulturskolornas samarbete med ett brett spektrum av samhällsaktörer syftar i regel till att nå nya målgrupper och kunna erbjuda bästa möjliga undervisning. Oftast är det lokala aktörer men även regionens kulturinstitutioner och konsulenter är samarbetsparter. Till exempel så samarbetar en del kulturskolor med de kommunala instanser som har kunskap om barn och unga med behov av särskilt stöd eller anpassad undervisning för att nå barn och unga med funktionsnedsättning.

Samarbetet med andra i kommunernas egna satsningar

Kulturskolornas samarbete med i synnerhet grundskolan är etablerat sedan länge. Med bidraget har även fritidsgårdarna blivit viktiga samarbetsparter. I samarbetet mellan kulturskolor och fritidsgårdarna i kommunen (47 procent) uppges att den lite äldre målgruppen nås, som antingen har slutat i kulturskolan eller aldrig har upptäckt den. En del kulturskolor (21 procent) har även startat samarbete med förskolan för att redan tidigt väcka ett intresse för det som kulturskolan har att erbjuda.

Samarbetet med andra i kommunernas samverkanssatsningar

Trots att samverkanssatsningarna redan innebär en ny form av samarbete så framgår det att kulturskolorna även samverkar med andra aktörer. Av kulturskolorna angav 52 procent samarbete med kulturaktörer, 44 procent med skolor, 23 procent med civilsamhället, 21 procent med fritidsgårdar och 17 procent angav samverkan med

bibliotek. Andra samarbetspartners som nämns i redovisningarna är forskare och universitet, kreativa näringar och SIS-boenden.

Erfarenhet från Borlänge Kulturskola

Inom vår region varierar resurserna avsevärt kommunerna emellan. Att hjälpas åt och samarbeta kring demokratifrågor, barnrätt, digitalisering och som kring detta projekt: att återuppväcka de regionala ensemblerna ur sin törnrosa-sömn, förorsakad av pandemin och att åter konserteras med regelbundenhet inte minst i samarbete med Världens Barn och sikta högt mot innevarande läsårs största projekt; Vårkonsert på Dalhalla. Där möts alla de regionala ensemblerna för en konklusiv slutkonsert som kan summera föregående och innevarande läsårs arbete på detta vis. Vi hoppas också att det blir en fin avspark inför kommande läsårs, med fortsatt goda samarbeten, att kunna dela ekonomiska och immateriella resurser för goda konstnärliga resultat och en i de liberal, demokratisk mening fördjupad inkludering, där Barnrätten tas på allvar i enlighet med Barnkonventionens fortsatta implementering som antagen, nu gällande svensk lag.

Barn och ungas inflytande

Ett mål för bidraget är att verksamheten ska genomsyras av barn och ungas inflytande.

Barn och ungas inflytande i kommunernas enskilda satsningar

De allra flesta kommuner anger i sina redovisningar att barn och unga har inflytande över aktiviteterna, 94 procent av kommunerna anger det. Däremot visar redovisningarna att barn och unga har lägre inflytande på planering av satsningen (68 procent) och uppföljning av den satsning som har gjorts (66 procent). Här skiljer sig resultaten från samverkanssatsningarna.

Barn och ungas inflytande i kommunernas samverkanssatsningar

I samverkanssatsningarna hade endast 69 procent av barn och unga inflytande över aktiviteterna, till skillnad från 94 procent vid de enskilda satsningarna. 48 procent hade inflytande över planering och 63 procent över uppföljning. Skillnaden kan förklaras med att samverkanssatsningarna till stor del har avsett att hitta former och metoder för samverkan över kommungränser och att dela erfarenheter och, i lägre grad än kommunernas enskilda satsningar, satsat på direkt verksamhet för barn och unga.

Erfarenhet från Solna kulturskola

Rapporten som presenterar 281 intervjuer med gymnasieungdomar är ett mycket intressant dokument där kulturskolepedagoger och verksamhetsansvariga får mycket input på såväl utbud, upplägg, tid på dygnet och värderingar. Under detta år 2 av Gränslös kulturskola har projektledare och team av ungdomar arbetat med inkludering, samtal och skapande av workshops för att testa och utforska möjligheterna för ett långsiktigt tänkande kring ungdomars kulturskapande och kulturskolornas roll för att befrämja det.

Unika elever

Enligt kulturskolornas egna redovisningar har de nått över 81 000 barn och unga inom ramen för sina satsningar. Av dessa bedöms 58 000 barn och unga vara nya i de enskilda satsningarna och 3 741 barn och unga vara nya i samverkanssatsningarna. Det vill säga inte tidigare varit inskrivna i kulturskolan. Detta kan jämföras med 33 000 nya elever i de enskilda satsningar läsåret 2020/21. Redovisningarna indikerar att det dubblerade bidraget gett betydligt flera barn och unga möjlighet att ta del av kulturskolans verksamhet.

Kulturrådet samlar årligen in nationell statistik för kulturskolorna och publicerar den på Kulturrådets webbplats. Statistiken består dels av en enkät med frågor om verksamheten dels av deltagarlistor som analyseras för att utifrån bakgrundsvariabler kunna ge kunskap om de barn och unga som är inskrivna i kulturskolans verksamhet. Öppen kulturskoleverksamhet, utan föranmälan och avgift, har som tidigare nämnts utvecklats inom ramen för bidraget. Eftersom den öppna verksamheten inte kräver anmälan samlas inga uppgifter in om de barn och unga som besöker verksamheten och de ingår därmed inte heller i den nationella statistiken. Kulturskolornas uppskattningar om hur många nya barn och unga de når med verksamhet blir därför ett komplement till den nationella statistiken.

Erfarenhet från Åmåls kulturskola

Vi har ett väldigt bra samarbete med Familjecentralen och Öppna förskolan. Dels har vi musiklek för barn och föräldrar. Det är en drop-in-verksamhet där både svenska familjer och familjer från andra kulturer deltar. Vi har också startat en eftermiddagsaktivitet på Familjecentralen för nyanlända lågstadiesbarn där de efter mellanmålet får pyssla och sjunga i kör med en av våra pedagoger. Kören har blivit väldigt populär och har blivit en inkörsport till vår verksamhet. Flera av de barn som var med i kören i fjol har nu vågat ta steget till våra teatergrupper, körer eller instrumentkurser på Kulturskolan.

Avslutande reflektioner

Kulturskolornas redovisningar av hur de har använt bidraget till satsningar i den egna kommunen och i samverkan med andra kommuner visar på en kulturskola i utveckling. Sammanställningen vittnar om kulturskolornas arbete med att nå nya målgrupper och erbjuda nya ämnen för att öka tillgängligheten till och relevansen av kulturskolans verksamhet.

Kulturskolorna har likt tidigare utökat sin undervisning till fler ämnen. Kulturskolorna vittnar samstämmigt om att bidraget har gett effekt på breddningen i verksamhetens utbud.

Kulturskolor som inte nyttjat hela det bidrag som beviljats anger i de flesta fall att pandemin orsakat av Covid-19 hindrat genomförandet av planerade satsningar. Andra orsaker till att beviljat bidrag inte nyttjas fullt ut är att satsningar kommit i gång senare än planerat, utmaningar i rekrytering av pedagoger eller att förutsättningar förändrats som påverkat satsningarnas budgetering.

I denna sammanställning har vi särskilt lyft hur bidraget har använts till samverkanssatsningar. Intresset för att ingå i satsningarna har varit stort. I årets sammanställning ser vi att drygt 70 procent av landets kulturskolor har ingått i en samverkanssatsning och att tio av dessa kommuner inte har sökt bidrag för utveckling i

den egna kommunen. Genom samverkanssatsningar kan flera kulturskolor arbeta gemensamt med utveckling utifrån dess förutsättningar utan att andra än huvudsökande kommun behöver administrera ansökan och redovisning av bidraget. Det kan vara särskilt viktigt i en liten kulturskola med små administrativa och pedagogiska resurser.

Många fler barn och ungdomar har fått möta kulturskolans utbud. Enligt kulturskolornas egna redovisningar bedöms närmare 62 000 barn och unga hittat till kulturskolan för första gången i samband med satsningar inom statsbidraget för 2021/22, jämfört med 33 000 nya elever året innan. Den avgörande skillnaden mellan de två årens statsbidrag bedöms vara anslaget storlek, som från 2020/21 års anslag om 100 miljoner kronor ökade till 200 miljoner kronor. Detta signalerar att anslaget storlek har betydelse för i vilken mån fler barn och unga kan komma i kontakt med kulturskolornas verksamhet. Det kopplar till målet om ökad delaktighet i kulturlivet för barn och unga.

Genom bidraget får verksamheterna möjlighet att testa metoder som kan bidra till verksamhetsutveckling. Redovisningarna visar att detta sker i stor omfattning. En utmaning för kulturskolorna framåt är att ta de lärdomar och metoder som utvecklats, med hjälp av bidraget, och implementera i kulturskolans ordinarie verksamhet. En annan utmaning är att ta tillvara de nya elevernas intressen för att de ska vilja vara kvar i kulturskolan och fortsätta sin utveckling och kulturskapande. I redovisningarna lyfts betydelsen av det statliga utvecklingsbidraget för möjligheten att prova och utveckla ny verksamhet och nya metoder. Regeringens nuvarande förslag är att utvecklingsbidraget upphör från 2024, vilket innebär att kommunala medel kommer att krävas för att finansiera pågående och framtida utvecklingsinsatser inom kulturskolan.

Kulturrådets uppdrag, genom sitt Kulturskolecentrum, är att stödja landets kommuner med kunskap och verktyg för att bidra till utveckling och förnyelse av kulturskolorna. Det görs, förutom via utvecklingsbidraget, genom att samla in och publicera nationell statistik för kulturskolorna, sprida forskning, goda exempel och bjuda in till dialog runt utvecklingsfrågor. Fokus för Kulturskolecentrum under 2022–2024 är att utöka stödet till kulturskolorna för att arbeta med att bredda deltagandet i sina verksamheter. Särskilt fokus ligger på den öppna kulturskoleverksamheten som i många fall har utvecklats med hjälp av utvecklingsbidraget. Under det kommande året utvecklas stödet till kommunerna i webinarier och nätverk för att diskutera ett strukturerat utvecklingsarbete för att nå fler barn och unga med en verksamhet av hög kvalitet. Ett stödmaterial för ett systematiskt kvalitetsarbete tas fram med avsikt att ytterligare bistå verksamheterna med verktyg kopplat till uppdrag, mål, uppföljning och behovs- och målgruppsanalys. Därutöver görs en sammanställning av kulturskolornas utvecklingsbehov och kapacitet utifrån kunskap från bland annat utvecklingsbidraget så att Kulturskolecentrum fortsatt kan utveckla sitt stöd till kommunerna och deras kulturskoleverksamheter.

Kulturrådet
Box 27215, 102 53 Stockholm
Besök: Borgvägen 1-5
Tel: 08 519 264 00
E-post: kulturradet@kulturradet.se

© Statens kulturråd 2023
ISBN 978-91-89748-09-5

kulturradet.se